

# Hubicki, Wł.

---

## Pracownia Historii Nauk Matematyczno-Przyrodniczych Zakładu Historii Nauki PAN w Lublinie

---

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 1/1, 205-206

---

1956

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.



49. Plater Felix: *De corporis humani structura et usu*. Basel, apud Lud. König, 1603, sygn. Rud. 809.
50. Servet Michel: *Christianismi restitutio*. (b. m. i dr.), 1553. — Przedruk — Nürnberg, Rau, 1790, bez sygn. zbiór XVI w.
51. Sylvaticus Matthaeus: *Liber pandectarum medicinae*. Venezia, Joh. de Colonia et Joh. Manthen, 1480, sygn. tymcz. XV F. 113.
52. Sylvaticus Matthaeus: *Liber pandectarum medicinae*. Venezia, Phil. Pincius pro Bern. Fontana, 1492, sygn. tymcz. XV. F. 290.
53. Vesalius Andreas: *De humani corporis fabrica libri septem*. Basel, J. Oporinus, 1543, wyd. 1, sygn. 2 D 300.
54. Vesalius Andreas: *Anatomia*. — Rufus Ephesius: *Universa antiquorum anatome*. Venezia, apud J. A. et Jac. de Franciscis, 1604, sygn. Rud. 844.

#### PRACOWNIA HISTORII NAUK MATEMATYCZNO-PRZYRODNICZYCH ZAKŁADU HISTORII NAUKI PAN W LUBLINIE

W dniu 8 października 1955 r. w sali wykładowej Zakładu Chemii Nieorganicznej UMCS w Lublinie odbyło się zebranie organizacyjne Pracowni Historii Nauk Matematyczno-Przyrodniczych Zakładu Historii Nauki PAN.

Przewodniczył zebraniu prof. dr Aleksander Birkenmajer.

Obecnymi byli: prof. dr H. Barycz, prof. dr A. Bielecki, prof. dr A. Birkenmajer, prof. dr G. Brzęk, prof. dr A. Burda, dr P. Czartoryski, prof. dr J. Dobrzański, z-ca prof. mgr St. Dobrzycki, prof. dr Wł. Hubicki, inż. mgr H. Jost, mgr K. Kozłowski, prof. dr K. Myśliński, H. Rajszczyk, mgr W. Starzyński, prof. dr L. Szyfman, mgr A. Szperl, dr Szpilczyński, prof. G. Seidler, doc. dr A. Teske, doc. dr W. Volsé.

Zebranie zagałę ob. rektor UMCS prof. dr A. Burda, który w serdecznych słowach powitał zebranych, życząc owocnej pracy nowopowstałej placówce.

Prof. dr Włodzimierz Hubicki przedstawił plan pracy Pracowni Lubelskiej ZHN i omówił osiągnięcia dotychczasowe oraz tematykę podjętą przez poszczególnych członków Pracowni Lubelskiej. Podkreślił, iż w obecnej chwili poszczególni pracownicy Zespołu zajmują się tematyką w czasie rozbieżną, tj. obejmującą zarówno okres epoki Odrodzenia, Oświecenia, jak i wiek XIX. Rozbieżność ta została wywołana tym, że poszczególni członkowie Zespołu podjęli o wiele wcześniej pewne prace. Po ukończeniu rozpoczętych tematów z różnych okresów historii, członkowie zespołu Pracowni Lubelskiej obejmą swymi badaniami wiek XVII i XVIII, przez co Pracownia Lubelska zajmować się będzie okresem historii nauki nie objętym przez Zespoły Odrodzenia i Oświecenia. Pracownia Lubelska planem swym obejmuje tylko badania z zakresu historii chemii, fizyki, matematyki i zoologii.

Na zebraniu zostały wygłoszone cztery referaty: prof. dra Gabriela Brzęka, z-cy prof. mgra Stanisława Dobrzyckiego, doc. dra Armina Teskego i prof. dra Włodzimierza Hubickiego.

Prof. dr G. Brzęk w referacie pt. *Złoty wiek ornitologii polskiej* uzasadnił słuszność nazwy dla okresu 1838—1890 „złoty wiek ornitologii polskiej“, wy-

kazując źródła i motywy wielkiego zainteresowania ornitologią w Polsce w owych czasach. Na tle stanu ornitologii i kierunków jej badań za granicą, przedstawił drogi rozwoju tej gałęzi nauki w byłych trzech zaborach, kreśląc sylwetki poszczególnych badaczy. Omówił szeroko eksploracyjną działalność polskich zoologów, podróżników we wschodniej Syberii i na Kamczatce oraz wykazał, że Warszawski Gabinet Zoologiczny, dzięki dużej wartości naukowej znajdujących się w nim zbiorów, był w omawianym okresie nadzwyczaj cenniony za granicą. Przypomniał genezę Państwowego Muzeum Zoologicznego, które powstało z prywatnych zbiorów zoologicznych Branickich oraz zbiorów Gabinetu Zoologicznego. Omawiając trudności rozwoju ornitologii w byłym zaborze pruskim, zakończył prof. dr Brzęk swój referat podkreśleniem wkładu Polaków do ornitologii światowej.

Z-ca prof. mgr St. Dobrzycki w referacie pt. *Algorytm Bernarda Wojewódki* omówił poszczególne wydania tejże książki, mianowicie z 1553, 1574 i 1602 r., zwracając uwagę, że jest to druga książka matematyczna w języku polskim po *Algorytmie* Tomasza Kłosa. Wojewódka, celem popularyzacji matematyki wśród szerokiego ogółu, oparł układ swej książki na arytmetyce liniowej, bardziej pogładowej od arytmetyki cyfrowej. Zachowując praktyczny charakter podręcznika i zakres materiału podobnie jak Kłós, Wojewódka traktował ten materiał głębiej i szerzej, zwłaszcza w części poświęconej ułamkom; ponadto bardziej systematycznie i szczegółowo omawia na przykładach szereg reguł arytmetyki kupieckiej. Jako drukarz i tłumacz Wojewódka odegrał pewną rolę w początkach ruchu reformacyjnego w Polsce.

Doc. dr A. Teske w referacie pt. *Historia ruchów Browna i zagadnienie właściwej miary* uwypuklił, że ruchy Browna, które odegrały tak ważną rolę w dziejach nauki, były przez niemal cały wiek (aż do prac Einsteina i Smoluchowskiego) zagadką. Historia badań nad tym zjawiskiem przed pracami Einsteina i Smoluchowskiego wykazuje, że sporna była nie tylko interpretacja zjawiska, lecz spór wywoływały również wycinki doświadczalne. Wiązało się to — zdaniem referenta — z pewnym zagadnieniem metodologicznym, mianowicie z kwestią właściwej miary.

Prof. dr Wł. Hubicki w referacie pt. *Działalność Jana Turzona w Polsce* wykazał, że dotychczasowi badacze działalności Jana Turzona w Polsce nie zainteresowali się przyczynami genezy huty miedzi w Mogile. Na zbudowanie huty miedzi w Mogile wpłynął cały szereg momentów natury gospodarczej i politycznej oraz warunki i drogi transportu z Węgier do Polski. Założenie huty obok Krakowa stworzyło optymalne warunki dla rozwoju huty poprzez niskie ceny i łatwą dostawę surowców potrzebnych hucie do wytopu miedzi.

Spółka Fugerów z Janem Turzonem wpływa wybitnie na rozrost przedsiębiorstwa. Śmierć Jana Turzona oraz konkurencja jego mogińskiego przedsiębiorstwa z interesami królewskimi przyczyniają się do likwidacji huty.

Przedsiębiorstwo to, ze względu na stosowane w nim metody chemiczne, odegrało pewną rolę w historii chemii w Polsce.

W dyskusji nad referatami wzięli udział: inż. mgr H. Jost, prof. dr Wł. Hubicki, prof. dr L. Szyfman, prof. dr A. Bielecki, prof. dr Birkenmajer, doc dr W. Voisé, prof. dr J. Dobrzański, prof. dr G. Brzęk, mgr A. Szperl, dr Szpilczyński, prof. dr H. Barycz.